

Tweede Kamer der Staten Generaal
Commissies I&W en LNV
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 3 juni 2021
Behandeld door Tom Kunzler (t.kunzler@natuurmonumenten.nl)
Telefoonnummer 06 237 59 257
Onderwerp Urgente maatregelen nodig om waterkwaliteitsdoelen te halen voor 2027

Geachte leden van de commissies I&W en LNV,

Op 9 juni bespreekt u tijdens het Commissiedebat Water onder andere het Nationaal Water Programma en de Delta-Aanpak Waterkwaliteit. Natuurmonumenten, Waddenvereniging, Natuur & Milieu, LandschappenNL, Wereld Natuur Fonds, en Vogelbescherming Nederland vragen uw aandacht voor de zorgelijke waterkwaliteit en kwantiteit van het Nederlandse oppervlakte- en grondwater. Ons (drink)water, en daarmee onze natuur, gaan gebukt onder de schadelijke gevolgen van vermisting, verzuring, verontreiniging en verdroging.

In 2027 moet volgens de Kaderrichtlijn Water (KRW) ons water in goede toestand zijn. De minister heeft uw Kamer reeds geïnformeerd dat deze doelen niet overal behaald gaan worden. Wij vragen daarom uw aandacht om met urgentie extra maatregelen te nemen via het Nationaal Water Programma, Stroomgebiedbeheerplannen en het nieuwe Actieprogramma Nitraatrichtlijn om deze waterdoelen wél te behalen.

Verbetering waterkwaliteit stagneert en neemt soms zelfs af

Nederland is een waterland. Dit water is de basis voor de maatschappij: voor onze natuur, voor drinkwater, landbouw en industrie. Na een aanvankelijke verbetering van de waterkwaliteit is in de afgelopen tien jaar de verbetering gestagneerd en in de laatste jaren zelfs verslechterd. Nederland bungelt onderaan de Europese lijsten inzake waterkwaliteit en in 2019 voldeed maar één procent van de waterlichamen aan alle Europese eisen van de KRW. In 82 waterwinputten zijn tussen 2012 en 2018 hogere doses verontreinigingen gemeten dan wettelijk toegestaan.¹ Zowel op het punt van nitraat en landbouwbestrijdingsmiddelen scoort meer dan de helft van de winningen een onvoldoende. De Kaderrichtlijn Water verplichtte Nederland om in 2015 de waterkwaliteit in een goede toestand te laten verkeren, maar dit werd tweemaal uitgesteld naar 2027. Ondanks dit uitstel

¹ Addendum bij het eindrapport van de nationale analyse waterkwaliteit. PBL, 22 mei 2020, via: https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/20200522_addendum_naw.pdf

Aan Tweede Kamer der Staten Generaal, commissies I&W en LNV
Datum 3 juni 2021
Onderwerp Urgente maatregelen nodig om waterkwaliteitsdoelen te halen voor 2027
Pagina 2 van 3

schrijft de minister aan de Kamer dat “nog niet overal in Nederland alle doelen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) gehaald worden in 2027.”²

Daarnaast schrijft de KRW voor dat de waterkwaliteit niet mag verslechteren. Minister Schouten schrijft echter dat de waterkwaliteit in landbouwsloten duidelijk verslechterd is sinds 2017 en vanwege de droge zomers is er ook een verslechtering opgetreden bij derogatiebedrijven.³ Zij schrijft dat toe aan verminderde onttrekking via de gewassen door de verdroging. Klimaatverandering vraagt dus om extra maatregelen om de doelen voor zowel waterkwantiteit als waterkwaliteit van het grond en oppervlaktewater te behalen.

Verdroging bedreigt natuur

Water wordt als een eindeloze bron gezien, maar de waterkwantiteit van het grond- en oppervlaktewater holt achteruit. In Noord-Brabant wordt de grondwatervoorraad bijvoorbeeld jaarlijks met circa 260 miljoen m³ water aangevuld, terwijl de jaarlijks onttrekking ongeveer 290 miljoen m³ water bedraagt.⁴ Het bliksemsnel afvoeren van water naar de zee leidt onnodig tot (grond)watertekorten. Dit bedreigt kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000 gebieden, en verstoort de kwetsbare biodiversiteit. De waterhuishouding staat zelfs het behalen van de instandhoudingsdoelen in veel Natura-2000 gebieden direct in de weg en kan leiden tot onherstelbare schade.

Niet behalen waterkwaliteitsdoelen bedreigt natuur en economie

2027 is de ultieme deadline om de waterdoelen van de KRW, die uitgaat van ondergrenzen, te behalen. Het niet behalen van deze doelen bedreigt onze reeds kwetsbare natuur, maar kan ook leiden tot hoge boetes. Er is een reëel risico op het stilvallen van economische activiteit vergelijkbaar met de PAS uitspraak van de Raad van State uit 2019. Nu kunnen we een dergelijke impasse nog voorkomen. Het is aan uw Kamer om snel afdoende maatregelen te nemen om de waterkwaliteit in heel Nederland te verbeteren via een additionele inzet in het nieuwe Nationale Water Programma, het zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn, een ambitieuze uitwerking van Nationaal Strategisch Plan van het nieuwe GLB en dit vast te leggen in de Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027.

Benodigde extra maatregelen:

- Een vermindering van nutriëntenverliezen met 50% en een vermindering van het gebruik van meststoffen van ten minste 20% zoals de Europese Commissie schrijft in haar GLB-NSP aanbevelingen. Dit kan bereikt worden door meer ambitie en versnelling te tonen op het gebied van de transitie van intensieve naar kringlooplandbouw;⁵
- Meer regie van de Rijksoverheid bij de aanpak van de droogteproblematiek in navolging van het advies in het verantwoordingsonderzoek van de Algemene

² Delta-aanpak waterkwaliteit, ministerie I&W, 10 mei 2021, pagina 1

³ Kamerbrief over opgave en voortgang zevende actieprogramma nitraatrichtlijn, ministerie LNV, 13 april 2021, pagina 8.

⁴ Royal Haskoning, Eco Groen en Deltares, 'Een verkenning naar de Watervraag van de Noord-Brabantse Natuur', in opdracht van Brabants Landschap, Brabantse Milieufederatie, voetnoot 3, p. 4.

⁵ Aanbevelingen van de Commissie voor het strategisch GLB-plan van Nederland, Europese Commissie, 18-12-20 via: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=SWD%3A2020%3A388%3AFIN>

Aan Tweede Kamer der Staten Generaal, commissies I&W en LNV

Datum 3 juni 2021

Onderwerp Urgente maatregelen nodig om waterkwaliteitsdoelen te halen voor 2027

Pagina 3 van 3

Rekenkamer.⁶ Het Rijk zou minimale kaders voor het beheer en de onttrekking van grondwater aan decentrale overheden moeten opstellen en toetsen of deze kaders behaald worden door overheden. Daarbij zijn strengere eisen nodig voor gebieden die als gevolg van droogte gevoeliger zijn voor de uitspoeling van nutriënten;

- De combinatie van water en natuuropgaven moet het uitgangspunt zijn in het nieuwe Nationale Water Programma. Een gebiedsgerichte aanpak is vereist om met behulp van de inrichting van integrale overgangszones en natuurlijke klimaatbuffers de meest kwetsbare natuurgebieden, zoals Natura 2000 gebieden, te beschermen tegen verslechtering van de waterkwaliteit en kwantiteit. Samenhang met het stikstofbeleid is daarbij essentieel en het Rijk dient de totstandkoming van overgangszones en klimaatbuffers verder te ondersteunen.

We hebben nog zes jaar om de waterkwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Nederland te verbeteren en daarmee natuur, drinkwater, landbouw en economie allemaal een garantie te geven van voldoende schoon en veilig water.

Uiteraard zijn wij beschikbaar voor vragen over bovenstaande brief.

Met vriendelijke groet, mede namens de collega-organisaties,

Teo Wams

Waarnemend algemeen directeur Natuurmonumenten

⁶ Meer inzicht nodig in lokale aanpak van droogte, Algemene Rekenkamer, 19-05-2021 via: <https://www.rekenkamer.nl/actueel/nieuws/2021/05/19/meer-inzicht-nodig-in-lokale-aanpak-van-droogte>